

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

NEMZETKÖZI VÉDELEMBEN RÉSZESÍTETT SZEMÉLYEK CSALÁDEGYESÍTÉSE

Gyakorlati útmutató

2008. május

1. BEVEZETŐ

Útmutató kiadványunk célja, hogy hangsúlyozottan gyakorlatias tanácsokkal szolgáljon a menekültügy területén dolgozók számára a nemzetközi védelemben részesített személyek családegyesítésének kérdéséről. Így az útmutató elsődlegesen nem a családi együttéléshez való jog nemzetközi és magyar jogban foglalt alapelveire vagy a nemzetközi szervezetek ajánlásaira fókuszál, ezeket csak a gyakorlati kérdésekkel összefüggésben tárgyalja. Az itt bemutatott szabályozás a harmadik országbeli külföldi állampolgárok családegyesítésével kapcsolatosan ad tájékoztatást, így nem vonatkozik az EGT állampolgárok és családtagjaik beutazására és tartózkodására. Nem kerül sor továbbá a jelenlegi jogi szabályozás kritikai elemzésére sem, annak ellenére, hogy más fórumokon a Magyar Helsinki Bizottság törekszik a nemzetközi védelemben részesített személyekre vonatkozó családegyesítési szabályoknak a mértékadó nemzetközi normákkal összhangban történő továbbfejlesztésére.

Reményeink szerint az útmutató tisztáz a témában a közelmúltban felmerült számos kérdést, és segíti a területen dolgozókat a 2007. július 1-től hatályba lépett új idegenrendészeti szabályok (2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról, továbbiakban Harmtv.) és a 2008. január 1-től hatályos új menedékjogi szabályozás (2007. évi LXXX. törvény a menedékjogról, továbbiakban Met.) hatékony alkalmazásában.

2. ALAPELVEK

A Harmtv.¹ bizonyos feltételek mellett lehetővé teszi a külföldiek bizonyos csoportjainak családegyesítését.

A nemzetközi védelemben részesített külföldiek családegyesítését e jogilag biztosított lehetőség igénybevételével kell lebonyolítani, nem meghívólevéllel, turistavízum igénylésével, vagy más, a családtagok beutazásának valós indokát elrejtő módon.

3. KI LEHET „CSALÁDEGYESÍTŐ”?

A nemzetközi védelemben részesített harmadik országbeli állampolgárok bármelyike lehet családegyesítő:

- **Menekült** (kedvezményes feltételekkel)²

¹ Harmtv. 19. §

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

- **Oltalmazott** (kedvezményes feltételekkel)³
- **Befogadott** (általános feltételekkel, humanitárius tartózkodási engedély alapján)⁴
- **Hontalan** (általános feltételekkel, humanitárius tartózkodási engedély alapján)⁵

A **menedékkérők** nem jogosultak családegyesítésre.

4. KI SZÁMÍT „CSALÁDTAGNAK”?

A Harmtv. alapján⁶ családegyesítés szempontjából családtagnak számít a családegyesítő

- **házastársa**⁷,
- **házastársával közös kiskorú gyermeke** (ideértve az örökbefogadott és nevelt⁸ gyermeket is),
- **eltartott⁹ kiskorú gyermeke** (ideértve az örökbefogadott és nevelt gyermeket is), aki felett a harmadik országbeli állampolgár szülői felügyeleti jogot gyakorol,
- **házastársának eltartott kiskorú gyermeke** (ideértve az örökbefogadott és nevelt gyermeket is), aki felett a házastárs szülői felügyeleti jogot gyakorol,
- **eltartott szülője,**
- **házastársának eltartott szülője,**
- **testvére vagy egyenes ági rokona**, ha egészségi állapota miatt képtelen önmagáról gondoskodni,
- **házastársának testvére vagy egyenes ági rokona**, ha egészségi állapota miatt képtelen önmagáról gondoskodni.

Kísérő nélküli kiskorú menekült és oltalmazott esetén családegyesítés szempontjából családtagnak számít továbbá **a gyermek szülője, ennek hiányában gyámja**¹⁰. Megjegyzendő, hogy a gyermekhez történő családegyesítés tekintetében irreleváns, hogy a szülők házasok-e. A Gyermekegyezmény – melynek Magyarország is részese – nem tesz különbséget a gyermek családi együttéléshez való joga szempontjából aszerint, hogy a gyermek szülei házasok-e vagy sem, sőt kifejezetten tiltja a diszkriminációt a családtagok jogi helyzetére alapján¹¹.

² Harmtv. 19. § (2) bek.

³ Harmtv. 19. § (2) bek. és Met. 17. § (1) bek.

⁴ Harmtv. 19. § (1) bek.

⁵ Harmtv. 19. § (1) bek.

⁶ Harmtv. 2. § d) és 19. § (1), (2) és (4) bek.

⁷ Menekült családegyesítő esetén csak akkor, ha a házasságot a menekültként elismert személy Magyarországra történő beutazását megelőzően kötötték

⁸ Bármilyen hitelt érdemlő módon igazolható, hogy egy gyermek „nevelt gyermeknek” tekintendő. A nevelt gyermeki státuszra vonatkozó nyilatkozatok kapcsán ki kell emelni, hogy a nyilatkozatok utólagos kiegészítését el kell fogadni igazolásként, de a kiegészítés nem mondhat kifejezetten ellent a korábban erre vonatkozó nyilatkozatoknak.

⁹ Az „eltartottságot” sokféleképpen lehet igazolni, a jogszabályok e vonatkozásban nem tartalmaznak útmutatást. A hatósági álláspont szerint az erről szóló nyilatkozat is elegendő, ugyanakkor az országinformációnak is fontos szerepe van az eltartottság igazolása kapcsán (fontos tudni például, hogy az adott országban nincs nyugdíjrendszer, vagy hogy a nők általában nem dolgozhatnak).

¹⁰ Harmtv. 19. § (2) bek. b)

¹¹ ENSZ Egyezmény a gyermek jogairól, 2. cikk 2. bek.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) hivatalos álláspontja szerint családegyesítés tekintetében **nincs lehetőség a családtagok körének további bővítésére méltányossági alapon**¹². Mindazonáltal a tapasztalat korábban azt mutatta, hogy néhány ritka és nagyon kivételes esetben elképzelhető a fenti körbe nem tartozó családtag esetében is a családegyesítés. Méltányolható indoknak tűnt ilyen esetekben:

- **A családtag különösen sérülékeny helyzetben van, de nem az egészségi állapota miatt**, és bár nem tartozik a fenti kategóriák egyikéhez sem, a Magyarországon menekült elismert rokontól és esetlegesen a család többi részétől való elszakadás súlyosan veszélyezteti őt (támogatás, ellátás, felügyelet nélkül marad). Tipikusan példa lehet egy egyedül maradt nagykorú fiatal lány, aki a származási országban minden családi/rokon támogatás nélkül maradt, és bár munkaképes, folyamatosan ki van téve a kizsákmányolás, emberkereskedelem, kényszerházasság, szexuális zaklatás/erőszak, stb. veszélyének, mely alól csak a család többi részével (szülők, testvérek) való újraegyesülés jelenthet kiutat.
- **A Magyarországon egyedül élő családegyesítő menekült/oltalmazott olyan fogyatékkal rendelkezik, vagy olyan rossz pszichés/egészségi állapotba van**, hogy a fenti körbe nem tartozó közeli rokon (pl. nem eltartott szülő vagy testvér, nagykorú gyermek) jelenléte mindenképpen szükséges annak érdekében, hogy túlélése Magyarországon biztosítható legyen (ápolás, gondozás, stb.). Ilyen esetekben mindenképpen szükséges a kérelmet orvosi/pszichiátriai szakvéleményekkel alátámasztani.

A jelenlegi idegenrendészeti szabályozás sajnálatosan nem tükrözi az elmúlt másfél évtizedben tapasztalható jogfejlődést, amely az **élettársi kapcsolat** (ide értve az azonos nemű élettársak kapcsolatát is) fokozatos elismeréséhez és „egyenjogúsításához” vezetett¹³. Mindazonáltal szükség esetén e jogfejlődésre hivatkozva meg lehet kísérelni az élettársal történő családegyesítést is, melynek sikere azonban korántsem garantálható.

5. HOGYAN ÉS HOL KELL MEGINDÍTANI A CSALÁDEGYESÍTÉST?

A családegyesítési eljárás hivatalosan akkor indul el, amikor **a külföldön tartózkodó családtag személyesen tartózkodási engedély¹⁴ iránti kérelmet nyújt be** azon a konzulátuson vagy tartózkodási engedély iránti kérelem átvételére felhatalmazott egyéb helyen, amely a kérelmező állandó vagy szokásos tartózkodási helye, illetve állampolgársága szerinti országban működik¹⁵. A magyar külképviseletek listája és elérhetősége megtalálható a Külügyminisztérium honlapján¹⁶.

A tartózkodási engedély kiadása iránti kérelem abban a fentitől eltérő országban működő konzuli tisztviselőnél vagy tartózkodási engedély iránti kérelem átvételére felhatalmazott más helyen is benyújtható, ahol a kérelmező jogszerűen tartózkodik -- feltéve, hogy az állampolgárság vagy szokásos/állandó tartózkodási hely szerinti országban nem működik sem magyar konzulátus, sem tartózkodási engedély iránti kérelem átvételére felhatalmazott más hely (ebben az esetben nem kell külön indokolni az eltérő benyújtási hely szükségességét), vagy ha a kérelmező okirattal igazolja az eltérő országban történő kérelmezés indokait¹⁷.

A **tiszteletbeli konzulok nem jogosultak** a tartózkodási engedély iránti kérelem átvételére vagy továbbítására.

¹² A BÁH 106-TI-3069/1/2008. számú 2008. február 18-án kelt levele alapján

¹³ Lásd például a házassággal a közös örökbefogadás és egymás nevének felvétele kivételével egyenlő jogokat biztosító bejegyzett élettársi kapcsolat intézményét létrehozó 2007. évi CLXXXIV. törvényt, illetve az Alkotmánybíróság 14/1995. (III. 13.) határozatát

¹⁴ A korábbi „tartózkodási vízum” kategória megszűnt

¹⁵ 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról (továbbiakban Harmtv. Vhr.), 47. § (1) bek.

¹⁶ www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Kepviseletek/Magyar_kulkepviselok_kulfoldon/

¹⁷ Harmtv. Vhr. 47. § (2) bek.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Nem minősül a családegyesítési eljárás megindításának, ha a Magyarországon tartózkodó menekült, oltalmazott, stb. ilyen irányú szándékát az idegenrendészeti vagy menekültügyi hatóság felé jelzi.

A Külügyminisztérium és az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium egyeztetett álláspontja szerint a jelenlegi szabályozási környezetben **nincs lehetőség arra, hogy a tartózkodási engedély iránti kérelmet postai úton nyújtsák be, még különösen méltányolható esetben sem**¹⁸. (E téren előrelépést jelenthetnének egyes képviseleti megállapodások, amelyek értelmében más EU-tagállamok külképviseletén is be lehetne nyújtani a magyar tartózkodási engedély iránti kérelmet, ez azonban jelenleg még nem lehetséges.) Különösen sérülékeny kérelmező esetén (pl. veszélyeztetett kísérő nélküli kiskorú, akinek minden hozzátartozója Magyarországon tartózkodik), amennyiben a személyes benyújtás veszéllyel járna, vagy technikailag kivitelezhetetlen (sok száz kilométert kellene egyedül utazni, majd hónapokat várni a döntésre egy idegen országban lakhatás, támogatás nélkül) kérni lehet esetleg az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság (UNHCR), a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) vagy a Nemzetközi Vöröskereszt segítségét. Egyik szervezet sem rendelkezik azonban hasonló esetekre célzott segítő formákkal vagy bejáratott cselekvési forgatókönyvekkel, így a sikeres közreműködés semmiképpen sem garantálható.

Előfordulhat, hogy a kérelmező nem képes a kérelem benyújtására, az űrlap kitöltésére (kiskorú, írástudatlan, nem beszéli azokat a nyelveket, amelyekben hozzáférhető az űrlap, stb.). A külképviseleteknek általában nincs kapacitása arra, hogy ebben segítséget nyújtson. Megoldás lehet, hogy az űrlapot Magyarországon kitöltik, és elfaxolják az adott országba, illetve az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága helyi irodájának segítsége is igénybe vehető e tekintetben.

A konzuli hatóság belső szabályai szerint **a családegyesítésre vonatkozó kérelmeket a beérkezés napján továbbítani kell**¹⁹, a Budapestre érkező kérelmeket pedig elektronikusan továbbítják a döntéshozó regionális idegenrendészeti hatóságokhoz.

A benyújtásnál csak az űrlap hiányára hivatkozva lehet megtagadni a kérelem átvételét. Amennyiben az illetékes külképviselet alaptalanul utasítja el a kérelem átvételét, **panaszt lehet tenni a Külügyminisztérium Konzuli Főosztályán** (elérhetőségét lásd a Függelékben).

6. MILYEN KEDVEZMÉNYEK VONATKOZNAK A MENEKÜLTEKRE ÉS AZ OLTALMAZOTTAKRA?

A családtagok némileg bővebb meghatározásán túl (kísérő nélküli kiskorúak esetében), két fő kedvezmény vonatkozik a menekültekre és az oltalmazottakra:

I. A családi kötelék megléte bármilyen hitelt érdemlő módon igazolható, a családegyesítés nem tagadható meg pusztán amiatt, hogy a családi kapcsolat fennállásának igazolására okirat nem áll rendelkezésre²⁰. Ha házassági vagy születési anyakönyvi kivonat nem áll rendelkezésre, „hitelt érdemlő” bizonyítási eszközök lehetnek például:

- A családtagok említése már a menekültügyi eljárás kezdeti szakaszában, az elismerést megelőzően, de legkésőbb az elismerő határozat kihirdetésekor. **A jogi és szociális segítségnyújtás során szükséges a lehető leghamarabb felderíteni a későbbi családegyesítés esetleges alanyait és erről haladéktalanul tájékoztatni az eljáró hatóságot.**
- Közös fényképek, esküvői fényképek
- A családtagoktól kapott levelek

¹⁸ A KÜM 3288/Adm/KÜM/2008. számú 2008. február 18-án kelt levele alapján

¹⁹ A korábbi konzuli gyakorlat az volt, hogy nem vették át a nyilvánvalóan alaptalan, adott esetben „használatlan” kérelmeket, hogy a kérelmezők ne fizessenek hiába; az IRM azonban kérte a konzuli hatóságot e gyakorlat beszüntetésére.

²⁰ Harmtv. 19. § (3) bek., Harmtv. Vhr. 57. § (2) bek. és Met. 17. § (1) bek.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

- Útiokmány vagy egyéb olyan okmány, amiben a családtagok is szerepelnek

II. Az egyébként előírt feltételek (lakhatás, megélhetés, egészségbiztosítás) meglétét a hatóság az elismerést követő hat hónapon belül megindított családegyesítési eljárás esetén nem vizsgálja („kedvezményes időszak”)²¹. A kedvezményes időszakra vonatkozó gyakorlati információkat lásd a későbbiekben.

Alapesetben törekedni kell a családegyesítés mielőbbi megindítására, de legalábbis a menekült/oltalmazott haladéktalan tájékoztatására a hat hónapos kedvezményes időszakról. A menekültként/oltalmazottként elismerő határozat kihirdetésekor a BÁH is tájékoztatást nyújt a státusszal járó jogokról és kötelezettségekről, ami kiterjed egyebek között a családegyesítési eljárásra vonatkozó általános információkra is. **Célszerű a külföldinek már a határozathirdetésekor jelezni családegyesítési szándékát és az ebben érintett családtagokat.**

7. LEHETSÉGES „KEDVEZMÉNYES ELBÍRÁLÁS” A HAT HÓNAP LETELTE UTÁN?

Amennyiben a családegyesítés méltányolható okból nem indul meg az elismerést követő hat hónapon belül, lehetőség van a késelem kimentésére **igazolási kérelem** benyújtásával a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény (Ket.) alapján²². Az igazolási kérelem benyújtására – a „kedvezményes időszak” végét követően – **hat hónapos objektív határidő** áll rendelkezésre²³.

Menekültek családegyesítése esetén tipikusan méltányolható ok lehet:

- **A menekült a „kedvezményes időszakban” súlyos egészségügyi/pszichés problémákkal küzdött, orvosi/pszichiátriai kezelés alatt állt.** Ilyen esetekben mindenképpen szükséges beszerezni a releváns orvosi igazolásokat.
- **A menekült elvesztette a kapcsolatot családjával és csak a „kedvezményes időszak” után sikerül újra kapcsolatba lépniük.** Ilyen esetekben fontos szavahihetőség-növelő tényező lehet, ha a menekült/oltalmazott még a meghallgatások során, vagy legkésőbb az elismerő határozat kihirdetésekor jelzi, hogy elvesztette a kapcsolatot családjával még a származási országban vagy a menekülés során, de alkalom adtán szeretne velük újra egyesülni. Így a hivatalos tájékoztatástól függetlenül is célszerű minden esetben nyilatkoztatni a menekültet/oltalmazottat a családegyesítési szándékáról már a határozathirdetés során.

A hat hónapos „kedvezményes időszakot” követő hat hónap **jogvesztő határidő**, tehát igazolási kérelem benyújtására ezt követően már nincs lehetőség. Mindazonáltal elképzelhető, hogy a gyakorlatban létezhet kivétel e szabály alól, hangsúlyozottan speciális, egyedi esetekben. Különösen a családtól való elszakadás esetén életszerű, hogy a menekült hozzátartozóival akár egy évig sem tud újra kapcsolatot teremteni. Ilyen esetekben különösen **fontos a menekült „jóhiszeműségének” bizonyítása** például azzal, hogy

- már a menekültügyi eljárásban hivatkozott arra, hogy elvesztette a kapcsolatot családjával, vagy/és
- igazolható, hogy erőfeszítéseket tett a család felkutatására (például megkereste a Vöröskereszt családkereső szolgálatát – lásd később).

²¹ Harmtv. Vhr. 57. § (3) bek. és Met. 17. § (1) bek.

²² Ket. 66. § (3)-(5): Az igazolási kérelmet az elmulasztott határnaptól, illetve elmulasztott határidő utolsó napjától számított nyolc napon belül lehet előterjeszteni. Ha a mulasztás az érintettnek később jutott tudomására, a határidő a tudomásra jutáskor, akadályoztatás esetén az akadály megszűnésének napjától kezdődik. Az elmulasztott határnaptól, illetve az elmulasztott határidő utolsó napjától számított hat hónapon túl igazolási kérelmet nem lehet előterjeszteni. A határidő elmulasztása esetén az igazolási kérelemmel egyidejűleg pótolni kell az elmulasztott cselekményt is, amennyiben ennek feltételei fennállnak.

²³ Ezen opció gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban gyakorlati tapasztalatok még nincsenek

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

8. BENYÚJTANDÓ DOKUMENTUMOK A KEDVEZMÉNYES IDŐSZAKBAN

Menekült vagy oltalmazott családgyesítő esetén a „kedvezményes időszakban” a családtagoknak csupán a következő dokumentumokat kell benyújtani amikor tartózkodási engedélyért folyamodnak:

- **érvényes útiokmány,**
- **fénykép,**
- **kitöltött tartózkodási engedély iránti kérelem²⁴,**
- **illeték²⁵,**
- **lehetőség szerint a családi kapcsolat igazolását szolgáló „bizonyítékok”** (lásd korábban).

Az illetékes idegenrendészeti hatóság „házon belül” beszerez minden rendelkezésre álló dokumentumot (státusz elismeréséről szóló határozatot). A többi hiánypótlást útján megkéri

- a BÁH Menekültügyi Igazgatóságától,
- a családgyesítőtől.

Az eljárás megindítását (lásd korábban) követően a családgyesítő – az eljárást gyorsítandó – maga is benyújthatja a szükséges iratokat a területileg illetékes idegenrendészeti hatóságnál.

Miután az idegenrendészeti hatóság hivatalos úton beszerzi a menekültként/oltalmazottként elismerő határozatot a menekültügyi hatóságtól, nem szükséges azt megküldeni a családtagoknak és a családgyesítés megindításához benyújtani a külképviseleten. Ez indokolatlan és súlyos veszélynek teheti ki a származási országban vagy nem biztonságos harmadik országban rekedt családtagokat, tehát e gyakorlat minden lehetséges módon kerülendő. A családi kapcsolat bizonyítását szolgáló dokumentumok (lásd fent) is benyújthatók hiánypótlás útján Magyarországon.

A jogszabály megköveteli továbbá a **tovább- vagy visszautazás biztosítottságának igazolását** (a kedvezményes időszakban is). Míg a Harmtv. csak ehhez szükséges engedélyről beszél²⁶, a végrehajtási rendelet szerint a tartózkodási engedély lejártakor is rendelkezni kell a megjelölt országba történő beutazáshoz vagy a kiindulási országba történő visszautazáshoz szükséges engedélyekkel és érvényes menetjeggyel, illetve az annak megvásárlásához szükséges anyagi eszközökkel vagy jogszerű használatában lévő közlekedési eszközzel²⁷. A jogalkotó e tekintetben sajnos nem tett különbséget az egyes családgyesítő csoportok között, amelyek eredményeképpen e rendelkezés problematikusnak – hovatovább alkalmazhatatlannak – bizonyulhat nemzetközi védelemben részesített külföldiek esetében:

- A három vagy egy év letelte után a családgyesítő tartózkodási jogcíme nagy valószínűség szerint továbbra is érvényes lesz majd (a menekült és oltalmazott családgyesítő három év letelte után is rendelkezni fog ugyanezzel az időben nem korlátozott státusszal, míg a hontalan esetében is

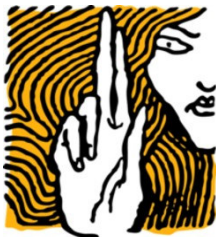
²⁴ Igényelhető a külképviseleteken vagy letölthető a BÁH honlapjáról:

- magyarul: <http://www.bmbah.hu/ujpdf/magyar/64.pdf>
- angolul: <http://www.bmbah.hu/ujpdf/angol/64.pdf>
- franciául: <http://www.bmbah.hu/ujpdf/francia/64.pdf>
- németül: <http://www.bmbah.hu/ujpdf/nemet/64.pdf>

²⁵ Értéke 60 euró, 28/2007. (V. 15.) IRM rendelet alapján

²⁶ Harmtv. 13. § (1) bek. c)

²⁷ Harmtv. Vhr. 29. § (1) bek.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

valószerűtlen elvárás az állampolgárság időközbeni megszerzése). Így teljességgel valószínűtlen, hogy a családtagnak tényleg haza kelljen utaznia a három/egy év leteltével.

- Menekültek esetében a családtagokat is nagy valószínűséggel menekültként fogják elismerni röviddel beutazásuk után (lásd később)²⁸, így a fenti feltétel esetükben még inkább értelmezhetetlen.
- Gyakorlati szempontból óriási terhet jelent az egyébként is nehézkes családdegyesítés során egy frissen elismert – vagy a kedvezményes időszakon túl az anyagi feltételeket nehézségek árán biztosító – menekült vagy oltalmazott számára még többszáz ezer forintot bemutatni a visszautazás biztosítékaként, amire egyébként szinte bizonyosan nem is kerül majd sor.

A fentieket megfontolva elképzelhető, hogy a hatóság a gyakorlatban eltekint majd e feltétel konkrét alkalmazásától nemzetközi védelemben részesített családdegyesítő esetében. Amennyiben nem, a fenti érveket felsorakoztatva célszerű a hatósághoz fordulni és kérni a méltányos elbírálást.

9. BENYÚJTANDÓ DOKUMENTUMOK A KEDVEZMÉNYES IDŐSZAK LEJÁRTA UTÁN

Menekültek és oltalmazottak esetében a kedvezményes időszakon túl, befogadott és hontalan családdegyesítő esetében pedig minden esetben kell a családtagnak bizonyítania, hogy a fenti dokumentumokon túl rendelkezik magyarországi

- 1. megélhetéssel,**
- 2. lakhatással és**
- 3. egészségbiztosítással.**

A Harmtv. Vhr. 29. §-a tartalmazza az e feltételek gyakorlati alkalmazásához szükséges szabályokat:

(3) A lakhatás feltételével az a harmadik országbeli állampolgár rendelkezik, aki az ingatlan-nyilvántartásban lakóház vagy lakás megnevezéssel nyilvántartott ingatlan tulajdonosa vagy ilyen ingatlan használatára bármely jogcímen jogosult.

(4) A három hónapot meghaladó tartózkodásra jogosító vízum, valamint a tartózkodási engedély kiadására irányuló eljárásban a lakhatás különösen az alábbiakkal igazolható:

a) a kérelmező magyarországi lakásának tulajdonjogát igazoló, harminc napnál nem régebbi tulajdonilap-másolattal;

b) lakásbérleti jogviszonyt igazoló lakásbérleti szerződéssel;

c) hatósági hozzájárulással ellátott érvényes meghívólevéllel;

d) lefoglalt és kifizetett szálláshely meglétét igazoló okirattal;

e) a Magyar Köztársaság területén tartózkodási vízummal vagy tartózkodási engedéllyel, bevándorolt vagy letelepedett jogállással, külön törvény szerint tartózkodási kártyával vagy állandó tartózkodási kártyával rendelkező, illetve menekültként elismert családtag közjegyzői okiratba foglalt, a kérelmező lakhatását biztosító nyilatkozatával vagy

f) más hitelt érdemlő módon.

(5) A harmadik országbeli állampolgár a három hónapot meghaladó tartózkodáshoz szükséges anyagi fedezettel akkor rendelkezik, ha ő maga vagy részére családtagja a rendelkezésére álló jövedelemből, illetve

²⁸ Met. 7. § (2) bek.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

vagyonból megélhetése, lakhatása, kiutazása, valamint szükség esetén egészségügyi ellátása költségeit biztosítani tudja.

(6) A három hónapot meghaladó tartózkodásra jogosító vízum, valamint a tartózkodási engedély kiadására irányuló eljárásban a megélhetés különösen az alábbiakkal igazolható:

- a) magyar fizetőeszközzel vagy magyarországi pénzügyintézetnél átváltható külföldi fizetőeszközzel;
- b) a harmadik országbeli állampolgárt magyarországi pénzügyintézetnél készpénz felvételére jogosító okirattal (bankszámlaszerződés, betétkönyv stb.) és a rendelkezésre álló készpénzfedezetre vonatkozó pénzügyintézeti igazolással;
- c) magyarországi kereskedelmi forgalomban elfogadott készpénz-helyettesítő fizetőeszközzel (csekk, hitelkártya stb.) és a rendelkezésre álló készpénzfedezetre vonatkozó pénzügyintézeti igazolással;
- d) hatósági hozzájárulással ellátott érvényes meghívólevéllel;
- e) lefoglalt és kifizetett szálláshely és ellátás meglétét igazoló okirattal;
- f) megélhetést biztosító magyarországi vagyon, vagyoni értékű jog, vagyoni érték meglétét igazoló közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal;
- g) a kérelmező által a Magyar Köztársaság területén folytatni kívánt vagy folytatott jogszerű keresőtevékenységből származó jövedelem igazolásával;
- h) külföldről folyósított rendszeres jövedelemről szóló igazolással;
- i) a Magyar Köztársaság területén tartózkodási vízummal vagy tartózkodási engedéllyel, bevándorolt vagy letelepedett jogállással, külön törvény szerint tartózkodási kártyával vagy állandó tartózkodási kártyával rendelkező, illetve menekültként²⁹ elismert családtag közjegyzői okiratba foglalt, a kérelmező eltartását és ellátását biztosító nyilatkozatával, valamint a tartást vállaló személy tartási képességét igazoló okirattal, vagy
- j) más hitelt érdemlő módon.

(7) A Tv. 13. § (1) bekezdés g) pontjában meghatározott feltételnek az a harmadik országbeli állampolgár felel meg, aki a Magyar Köztársaság területén történő tartózkodása teljes időtartamára rendelkezik a következő feltételek valamelyikével:

- a) a társadalombiztosítási ellátásokról szóló külön törvény alapján
 - aa) biztosítottnak minősül, vagy
 - ab) külön megállapodással szerzett jogosultságot a magyar egészségbiztosítás szolgáltatásaira, illetőleg a részére a magyar biztosítottakkal azonos feltételek mellett nyújtott szolgáltatások finanszírozása nemzetközi szerződés vagy megállapodás alapján rendezett, vagy
 - ac) egészségügyi szolgáltatásra jogosult;
 - b) a külön törvény hatálya alá tartozó személyekkel azonos módon jogosult az egészségügyi szolgáltatások igénybevételére a nem a társadalombiztosítás keretébe tartozó üzleti baleset- vagy egészségügyi biztosítása alapján;
 - c) nemzetközi szerződés vagy megállapodás alapján jogosult a magyar biztosítottakkal azonos feltételek mellett nyújtott szolgáltatásokra;
 - d) a megélhetését igazoló okiratok alapján egészségügyi ellátása költségeit biztosítani képes.

²⁹ vagy oltalmazottként – lásd Met. 17. § (1) bek.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

A fentiek közül az egészségügyi ellátás feltétele a legproblemátikusabb, hiszen a nemzetközi védelemben részesített külföldiek családtagjaira nem terjed ki ez az ellátás, így szó szerinti értelmezés esetén **csak egyéni biztosítás megkötésével** lehet ennek a feltételnek megfelelni (kezdetben például utasbiztosítás alapján). E feltétel rugalmas alkalmazása alapvetően a hatóság hozzáállásán múlik, a hatóság ez irányú gyakorlata jelenleg még nem ismert.

A **befogadóállomás**, mint a családegyesítő lakhelye, biztosítja a lakhatási feltételnek való megfelelést, hiszen a családtagok – státuszuktól függetlenül – jogosultak az itt tartózkodásra.

A „kedvezményes időszak” letelte után is érvényesek menekültek és oltalmazottak esetében a következő könnyítések:

- A családi kapcsolat léte bármilyen hitelt érdemlő módon igazolható.
- A szükséges dokumentumok, igazolások egy része – amennyiben biztonsági szempontból indokolt – benyújtható közvetlenül a területileg illetékes idegenrendészeti hatóságnak is, az eljárás megindítása (lásd korábban) után.

A nem a családi kapcsolatra (például a testvér egészségi állapotára) vonatkozó, szükséges idegen nyelvű iratokat **hiteles fordításban** kell benyújtani.

10. A CSALÁDEGYESÍTÉSI CÉLÚ TARTÓZKODÁSI ENGEDÉLY KIÁLLÍTÁSA ÉS ÉRVÉNYESSÉGE

Az idegenrendészeti hatóság a kérelem beérkezésétől számított **30 napon belül** dönt a kérelemről³⁰, mely határidő további 30 nappal meghosszabbítható.

Pozitív döntés esetén a kérelmező először nem tartózkodási engedélyt, hanem **tartózkodási engedély átvételére jogosító vízumot kap, amely egyszeri, a tartózkodási engedély átvétele céljából történő beutazásra és legfeljebb harminc napos tartózkodásra jogosít**³¹. A tartózkodási engedélyt a magyarországi beutazást követően, a BÁH szálláshely szerinti illetékes regionális igazgatóságán kell a családtagnak haladéktalanul átvennie.

A családegyesítési célú tartózkodási engedély **érvényességi ideje három év**, amely alkalmanként három évvel meghosszabbítható³². Az érvényességi idő azonban nem haladhatja meg a családegyesítő tartózkodási engedélyének érvényességi idejét³³.

11. „KITERJESZTHETŐ” A CSALÁDEGYESÍTŐ KEDVEZŐBB STÁTUSZA A CSALÁDTAGOKRA?

Menekültek esetében jogszabály írja elő

- **a házastárs,**
- **a kiskorú gyermek** (ideértve az örökbefogadott és a nevelt gyermeket is), továbbá
- **kiskorú menekült esetén a szülő**

kérelemre történő menekültkénti elismerését, amely az utólagos családegyesítés esetére is vonatkozik (tehát nem függ a kérelmek benyújtásának idejétől)³⁴. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a hatóság esetükben

³⁰ Harmtv. Vhr. 49. § (1) bek.

³¹ Harmtv. 14. § (1) bek. a) és 15. § (1)

³² Harmtv. 19. § (9) bek.

³³ Harmtv. 19. § (10) bek.

³⁴ Met. 7. § (2) bek.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

nem vizsgálva az üldözéstől való megalapozott félelmet mintegy utólagosan „kiterjeszti” a menekültstátuszt a fenti családtagokra is. Mindettől függetlenül a hatóság lefolytatja a teljes menedéjogi eljárást, beleértve az előzetes eljárást is.

Oltalmazottak esetében erre csak akkor van lehetőség, ha a család a kérelmet együtt nyújtotta be, vagy a családtagok még a „családegyesítő” oltalmazottkénti elismerése előtt folyamodtak védelemért³⁵. Ez azonban nem vonatkozik az utólagos családgyesítés tipikus eseteire.

Befogadottak és hontalanok esetében nincs jogszabályi lehetőség a státusz fenti módon történő „kiterjesztésére”.

12. MI A TEENDŐ, HA A CSALÁDTAGOKNAK NINCS ÚTIOKMÁNYA?

Ha a családtagok nem rendelkeznek érvényes útiokmánnyal, a családgyesítés igen nehézkes, szinte lehetetlen. **A magyar jogszabályok jelenleg nem teszik lehetővé családgyesítési célú, egy utazásra szóló útiokmány, azaz „laissez-passer” kibocsátását.**

Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) sem bocsát ki általánosságban családgyesítési célú útiokmányt.

Ilyen esetekben a következő lehetőségek állnak rendelkezésre, a siker országonként és esetenként igen eltérő esélyével:

1. **Egy útra szóló, családgyesítési célú útiokmány (laissez-passer) beszerzése a Nemzetközi Vöröskeresztől.** Ez azonban számos nehézséget hordoz magában:
 - A Vöröskereszt csak abban az esetben tudja ellátni a családtagot ilyen útiokmánnyal, ha igazolja, hogy meg fogja kapni a befogadó államtól a szükséges beutazási engedélyt. A BÁH nem állít ki ilyen igazolást és nem folytat le „előzetes” eljárást a tartózkodási engedély feltételeinek vizsgálatáról.
 - A vöröskeresztes útiokmány használata veszélynek teheti ki a családtagokat a származási vagy nem biztonságos harmadik ország elhagyásakor, azáltal például, hogy felhívja a hatóságok figyelmét.
2. **Segítségkérés az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságától,** amelynek lehetőségei e téren nagyon korlátozottak és jelentősen eltérnek országonként.

Ráadásul Magyarország bizonyos államok által kibocsátott útiokmányokat sem tekint elfogadhatónak e célból, mint például a szómáliai vagy bizonyos típusú iraki útleveleket.

A rövid tartamú tartózkodás esetén (A, B, C vízum) elvileg külön lapra ragasztható a vízumbélyeg (így kapnak vízumot pl. a tajvani diplomaták), tehát az el nem ismert útiokmányok esetében megoldás lehet, ha vízummal beutazik Magyarországra a kérelmező, és itt kap tartózkodási engedélyt. Ebben az esetben sem lehet azonban más schengeni államot érinteni az utazás során³⁶.

13. MI A TEENDŐ, HA A MENEKÜLT ELVESZTETTE A KAPCSOLATOT CSALÁDTAGJAIVAL?

A **Vöröskereszt Keresőszolgálat**a az egész világra kiterjedő hálózatának felhasználásával segíti azokat a családokat, akik háborúk, fegyveres konfliktusok következtében vagy politikai elnyomó rendszerektől való

³⁵ Met. 13. § (2) bek.

³⁶ A KÜM Konzuli Főosztályának szóbeli tájékoztatása alapján, 2008. február 19. (szakmai egyeztetés a nemzetközi védelemben részesített személyek családgyesítéséről)

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

menekülés következtében veszítették el a kapcsolatot családtagjaikkal. A keresés költségmentes, a személyi adatokat a Vöröskereszt bizalmasan kezeli.

A Magyar Vöröskereszt honlapjáról letölthető³⁷ keresési formanyomtatványt kitöltve kell eljuttatni személyesen, postán vagy faxon a Keresőszolgálat magyarországi kapcsolattartójához (elérhetőségét lásd a Függelékben).

Mivel a család felkutatása akár éveket is igénybe vehet, **célszerű haladéktalanul jelezni a hatóság felé a folyamat megindítását**, például a Vöröskeresztnek írt levél egy másolatával (lásd korábban).

14. MI A TEENDŐ, HA A CSALÁD NEM TUDJA FIZETNI A FELMERÜLŐ ÚTIKÖLTSÉGET?

Az UNHCR fenntart egy úgynevezett családdegysítési alapot, amelyből anyagilag támogatni tudja a menekültek családdegysítését. Mivel a rendelkezésre álló pénzalap nagyon korlátozott, csak alaposan indokolt esetekben érdemes az UNHCR anyagi támogatását kérni e tekintetben. Bár az alapot a szervezet genfi központja üzemelteti, a segítséget a budapesti regionális képvisellettől kell igényelni. Ezekben az esetekben az alábbiakat fontos szem előtt tartani:

- A családdegysítés **valóban családdegysítési célú tartózkodási engedéllyel** kell, hogy történjen, hiszen az UNHCR pénzügyi támogatása nem vehető igénybe más típusú vízum (például látogató) vagy tartózkodási engedély esetén, még akkor sem, ha a beutazás valós célja családdegysítés (lásd az Alapelvekben leírtakat).
- Magyarország európai uniós tagságával egyre kisebb az esély, hogy egy Magyarországon védelemben részesített személy ilyen anyagi támogatásban részesüljön. A pénzügyi segítség egyre inkább csak **hangsúlyozottan rászoruló és sérülékeny személyek** (kísérő nélküli kiskorú, beteg, fogyatékkal élő személy, stb.) részére elérhető, így célszerű alternatív forrásokat is felkutatni.
- Az UNHCR gyakran vonakodik segítséget nyújtani olyan esetekben, ahol a családtagok bizonyos származási országokban tartózkodnak (például Irán, Törökország, stb.).

Különleges esetekben, lehetőség szerint a BÁH és az UNHCR támogatásával, érdemes megpróbálni ingyen utazási lehetőséget biztosítani a családtagok számára. A légitársaságok nem túlságosan kihasznált járatokon ingyenjegyet biztosíthatnak ilyen célra (a MALEV például már adott ilyen kedvezményt egy családdegysítési ügyben).

15. MI A TEENDŐ, HA A CSALÁDTAG KÍSÉRETTRE SZORUL?

Elképzelhető, hogy a családtag kíséret nélkül nem tud eljutni Magyarországra, mert például

- kisgyermek,
- mozgáskorlátozott,
- idős,
- vagy nagyon rossz egészségi állapotban van.

Ilyen esetekben segítséget kell kérni az UNHCR budapesti képviselétől, amely a Nemzetközi Migrációs Szervezettel (IOM) és/vagy az érintett légitársasággal megszervezi a családtag kíséretét.

³⁷ www.voroskereszt.hu/images/keresoszolgalat/k%E9rdoiv.doc

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

FÜGGELÉK

Magyar Helsinki Bizottság

Gyulai Gábor – témafelelős (programkoordinátor)

Budapest 1054 Bajcsy-Zsilinszky út 36-38.

Tel/fax: (06 1) 321 4141, 321 4323, 321 4327

gabor.gyulai@helsinki.hu

dr. Iván Júlia (jogász)

Budapest 1054 Bajcsy-Zsilinszky út 36-38.

Tel/fax: (06 1) 321 4141, 321 4323, 321 4327

julia.ivan@helsinki.hu

dr. Győző Gábor (ügyvéd)

Budapest 1054 Bajcsy-Zsilinszky út 36-38.

Tel/fax: (06 1) 321 4141, 321 4323, 321 4327

gabor.gyozo@helsinki.hu

ENSZ Menekültügyi Főbiztosság (UNHCR)

dr. Ambrus Ágnes (jogtanácsos)

Budapest 1022 Felvinci út 27.

Tel: (06 1) 336 3060, 336 3070

Fax: (06 1) 336 3080

ambrus@unhcr.org

IRM Migrációs Főosztály

dr. Orosz Péter – témafelelős (jogász)

Tel: (06 1) 441-3675

oroszp@irm.gov.hu

KÜM Konzuli Főosztály

Riskó Nagy László

Tel: (06 1) 458-3472

lriskonagy@kum.hu

Magyar Vöröskereszt Keresőszolgálat

Kucsma Jenőné

Budapest 1054 Arany János utca 31.

Személyes ügyfélfogadás: minden nap 9-12 óráig

Tel: (06 1) 374 1305, 374 1319

Fax: (06 1) 374 1312

kucsma@hrc.hu

Cordelia Alapítvány a Szervezett Erőszak Áldozataiért

dr. Hárdi Lilla (igazgató, pszichiáter)

Budapest 1136 Balzac utca 37.

Tel: (06 1) 349 1450

cordelia.alapitvany@chello.hu

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Regionális Igazgatóságai

Budapest és Pest Megyei Regionális Igazgatóság

Igazgató: dr. Erdélyi István

Budapest 1117 Budafoki út 60.

Tel: (06 1) 463 91 00 vagy 463 92 33

bpr@bah.b-m.hu

Észak-alföldi Regionális Igazgatóság

Igazgató: dr. Seres József

Debrecen 4034 Sámsoni út 149.

Tel: (06 52) 503 840

ear@bah.b-m.hu

Dél-alföldi Regionális Igazgatóság

Igazgató: dr. Petrik Orbánné

Szeged 6724 Londoni krt. 15.

Tel: (06 62) 549 140

dar@bah.b-m.hu

Észak-magyarországi Regionális Igazgatóság

Igazgató: Baróczy Andrásné

Miskolc 3525 Kazinczy u. 32.

Tel: (06 46) 500 690

emr@bah.b-m.hu

Dél-dunántúli Regionális Igazgatóság

Igazgató: dr. Dobra Tibor

Pécs 7623 Csend u. 3.

Tel: (06 72) 518 720

ddr@bah.b-m.hu

Közép-dunántúli Regionális Igazgatóság

Igazgató: dr. Horváth Zoltán

Székesfehérvár 8000 Arany János u.10.

Tel: (06 22) 510 650

kdr@bah.b-m.hu

Nyugat-dunántúli Regionális Igazgatóság

Igazgató: Kovács Gyula

Győr 9026 Szövetség u.15-17.

Tel: (06 96) 510 705

ndr@bah.b-m.hu